

CBOS

– METODOLOGIA, TRENDY, AKTUALNOŚCI

PTS – 14 stycznia 2011

Opracowanie:
Artemis Bellos, Rafał Boguszewski,
Mirosława Grabowska, Beata Roguska

CBOS powstał w roku 1982. **Sejm RP** – ustawą z 20 lutego 1997 roku – **nadał CBOS status niezależnej fundacji i powierzył zadanie prowadzenia badań społecznych na użytek publiczny**. Od tej pory nad planami i jakością prac badawczych czuwa Rada Fundacji CBOS, w które reprezentowani są fachowcy z siedmiu instytucji akademickich oraz przedstawiciele Sejmu, Senatu, Premiera i Prezydenta RP.

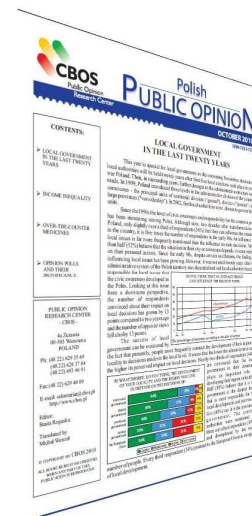
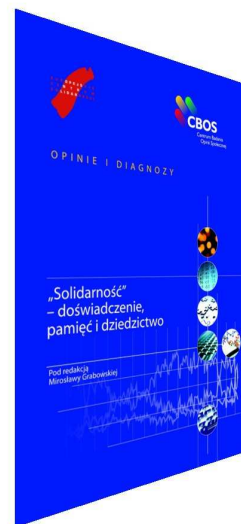
Od początku lat 90. CBOS realizuje regularnie, co miesiąc, badania przeglądowne. Obecnie jest to sondaż "Aktualne problemy i wydarzenia" na ok. 1000-osobowej losowej próbie dorosłych Polaków. W styczniu br. jest to już 248 badanie przeglądowne.

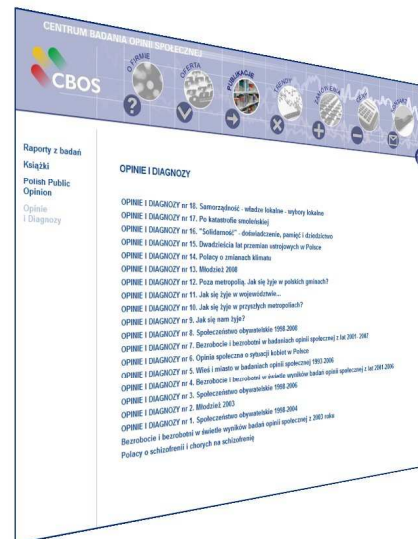
CBOS opracowuje także

- obszerniejsze publikacje w serii "Opinie i Diagnozy" (od roku 2004 opublikowaliśmy 18 numerów) oraz
- comiesięczny biuletyn w wersji anglojęzycznej "Polish Public Opinion".

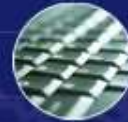
Komunikaty z badań, CBOSNews oraz „Polish Public Opinion” udostępniamy bezpłatnie na naszej stronie internetowej: <http://www.cbos.pl/pl/publikacje>.
 W 2010 r. nasza strona została odwiedzona około 280 000 razy.

Wyniki badań CBOS są dostępne także dzięki stopniowemu przekazywaniu zbiorów danych sondażowych do Archiwum Danych Społecznych (<http://www.ads.org.pl/>), skąd może je pobrać każdy zainteresowany.

Porównanie warunków i wskaźników realizacyjnych w badaniach realizowanych metodą tradycyjną (PAPI) i przy użyciu laptopów (CAPI)

Artemis Bellos, CBOS

Porównanie pojedynczych pomiarów nie jest wystarczająco wiarygodne, dlatego dokonano agregacji danych z 5 badań statutowych realizowanych metodą PAPI i 5 badań statutowych realizowanych metodą CAPI

Porównywane badania to:

PAPI - Aktualne problemy i wydarzenia – kwiecień, maj, czerwiec, lipiec, sierpień 2008, wszystkie na próbie PESEL o liczebności wyjściowej N=2304

CAPI - Aktualne problemy i wydarzenia – wrzesień, październik, listopad, grudzień 2008, styczeń 2009, wszystkie na próbie PESEL o liczebności wyjściowej N=2304

- zmniejszyła się znacząco (o ponad 20%) liczba ankieterów realizujących jedno badanie, co było związane z ograniczoną liczbą laptopów, jaką dysponowaliśmy w tym momencie . Przy niezmienionej liczebności próby wyjściowej oznaczało to wzrost liczby ankiet przypadających na jednego ankietera i wzrost liczby ankiet zrealizowanych przez jednego ankietera

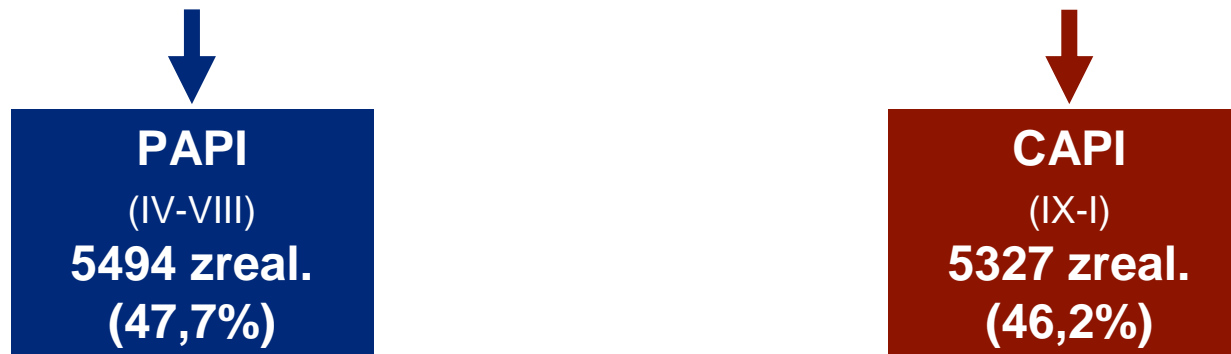
	PAPI	CAPI
Średnia liczba ankieterów realizujących jedno badanie	176	139
Średnia liczba ankiet przypadających na jednego ankietera	13,1	16,6
Średnia liczba ankiet zrealizowanych przez jednego ankietera	6,2	7,7

- w por. do badań PAPI zmniejszyła się nieco objętość ankiety (o ok.10% – czyli 25 zmiennych) i, co za tym idzie, zmniejszył się przeciętny czas realizacji jednej ankiety (o ok. 10 min). Natomiast wzrosła średnia stawka za zrealizowaną ankietę (o ok. 18%), a także wydłużył się nieco termin realizacji badania w terenie – o ile w badaniach PAPI realizacja praktycznie kończyła się w poniedziałek (wtorek i środa przeznaczone były na wysyłkę materiałów i ich rozliczenie w CBOS) – o tyle w badaniach CAPI te dwa dni przeznaczone są w całości na realizację wywiadów

	PAPI	CAPI
Średnia objętość ankiety (śr. liczba zmiennych)	277 (od 164 do 333)	252 (od 164 do 290)
Średni czas realizacji jednego wywiadu	52 min (od 43 do 57)	42 min (od 28 do 54)

- zmiana techniki realizacyjnej nie spowodowała zasadniczych zmian w poziomie realizacji próby założonej – było to efektem wystąpienia niwelujących się wzajemnie czynników: z jednej strony znacznie mniejsza liczba ankieterów realizujących badanie i tym samym więcej wywiadów przypadających na jednego ankietera, co nie sprzyja poziomowi RR, a drugiej strony – krótsza ankieta, motywująca stawka za ankietę i faktycznie dłuższy czas realizacji, co z kolei sprzyja wyższej realizacji.

Średni wskaźnik realizacji w porównywanych badaniach

Podstawa procentowania w PAPI i CAPI: 11520 (5x2304)

(Ale: w porównywalnym okresie roku ubiegłego (tj. IX 2007 – I 2008) średni wskaźnik realizacji próby założonej w 5-ciu badaniach przeglądowych wynosił: (4739/10560) 44,9%)

- widocznej zmianie uległ rozkład realizacji w poszczególne dni tygodnia – o ile w badaniach PAPI 75% próby zrealizowanej przypadało na weekend (piątek–niedziela), o tyle w badaniach CAPI wskaźnik realizacji weekendowej spadł niemal o 20%, natomiast wzrósł poziom realizacji w okresie po-weekendowym. Jest to związane z mniejszą liczbą ankieterów realizujących badanie i z wydłużeniem okresu realizacji terenowej

Rozkład realizacji (czyli % zrealizowanej próby) w poszczególnych dniach tygodnia

	PAPI	CAPI
Środa	0,5%	0,05%
Czwartek	4,6%	5,2%
Śr.-czw.	~5%	~5%
Piątek	17,1%	10,1%
Sobota	35,6%	24,7%
Niedziela	22,7%	20,9%
Pt-niedz.	~75%	~56%
Poniedziałek	16,3%	16,8%
Wtorek	2,9%	12,5%
Środa	-	8,6%
Czwartek	-	1,1%
Po niedz.	~20%	~39%
b.d	0,4%	
Podstawa procentowania	5494 zreal.	5327 zreal.

- nie zmienił się zasadniczo rozkład przyczyn braku realizacji; jedyną widoczną zmianą jest spadek wskazań niezrealizowania wywiadu z powodu niemożności skontaktowania się z kimkolwiek, na rzecz wzrostu odmowy udziału w badaniu

Rozkład przyczyn niezrealizowania wywiadów

	PAPI	CAPI
1. błędny adres	1,1%	1,1%
2. nie można z nikim się skontaktować	18,0%	13,7%
3. resp. zmienił miejsce zamieszkania	16,7%	15,8%
4. resp. nie żyje	1,0%	1,3%
5. resp. nieobecny przez cały czas real.	30,3%	31,5%
6. odmowa	22,4%	26,6%
7. niesprawność	3,7%	3,7%
8. resp. nie spełnia kryteriów	0,1%	0,1%
9. inne przyczyny	6,0%	5,7%
Bd	0,6%	0,4%
Podstawa procentowania	6026 wyw. niezr.	6193 wyw. niezr.

- zmienił się nieco stosunek respondentów do wywiadu – w badaniach CAPI, wg relacji ankieterów, stosunek respondentów do wywiadu częściej okazywał się pozytywny niż przy PAPI, zaś zmalała liczba osób obojętnych lub niechętnych

Stosunek respondentów do wywiadu

	PAPI		CAPI	
1. zdecydowanie życzliwy	3061	55,9%	3521	67,2%
2. raczej życzliwy	1747	31,9%	1355	25,9%
ŻYCZLIWY łącznie:	4808	87,8%	4876	93,1%
3. obojętny	501	9,1%	266	5,1%
4. raczej niechętny	136	2,5%	85	1,6%
5. zdecydowanie niechętny	33	0,6%	13	0,2%
NIECHĘTNY łącznie:	169	3,1%	98	1,8%
Podstawa procentowania	5494 zreal.		5327 zreal.	

CZY ZMIANA NARZĘDZIA WPŁYNEŁA NA WYNIKI BADAŃ?

Przedstawiamy zagregowane wyniki odpowiedzi na kilka wybranych, powtarzalnych pytań:

- deklaracja udziału w wyborach
- samookreślenie na skali: wierzący–niewierzący
- samookreślenie na skali: lewica–prawica

Gdyby w najbliższą niedzielę odbywały się wybory do Sejmu i Senatu, to czy wziął(ęła)by Pan(i) w nich udział?

	PAPI	CAPI
1) Na pewno wziąłbym w nich udział	3063 (55,8%)	2977 (55,9%)
2) Nie wiem, czy wziąłbym w nich udział	946 (17,2%)	895 (16,8%)
3) Na pewno nie wziąłbym w nich udziału	1485 (27%)	1455 (27,3%)
RAZEM:	5494 (100%)	5327 (100%)

Niezależnie od udziału w praktykach religijnych, czy uważa się Pan(i) za osobę:

	PAPI	CAPI
1) głęboko wierząca	536 (9,8%)	572 (10,7%)
2) wierząca	4692 (85,4%)	4467 (83,9%)
3) raczej niewierząca	158 (2,9%)	182 (3,4%)
4) całkowicie niewierząca	104 (1,9%)	106 (2%)
RAZEM:	5494 (100%)	5327 (100%)

Poglądy polityczne: 7-punktowa skala lewica–prawica

Proszę wskazać który z punktów najlepiej odpowiada pana poglądom politycznym:	PAPI	CAPI
1) Lewica (odp. 1–3)	673 (12,2%)	730 (13,7%)
2) Centrum (odp. 4)	1565 (28,5%)	1724 (32,4%)
3) Prawica (odp.5–7)	1778 (32,4%)	1745 (32,8%)
4) Trudno powiedzieć	1478 (26,9%)	1128 (21,2%)
RAZEM:	5494 (100%)	5327 (100%)

Podsumowanie

- zmiana techniki realizacyjnej nie przyniosła znaczących zmian ani w poziomie realizacji, ani w wynikach badań – na co wskazuje zarówno pytania o deklaracje wyborcze, jak i obserwacja stałych nastawień, takich jak wyżej przedstawione deklaracje religijności czy poglądów politycznych, nie zmieniających się tak szybko w czasie jak opinie
- jedyną dostrzegalną zmianą jest wyraźny spadek udziału odpowiedzi „trudno powiedzieć” w badaniach CAPI w por. do PAPI – co przypuszczalnie spowodowane jest ukryciem możliwości wyboru „trudno powiedzieć” w systemie CAPI, podczas gdy w ankietach papierowych odpowiedź ta była wydrukowana w kwestionariuszu. Innymi słowy, obecnie nie jest zauważalna dla respondentów zagląających do narzędzia (a z naszych analiz wynika, że niemal połowa respondentów śledzi poprawność zapisu udzielanych odpowiedzi)

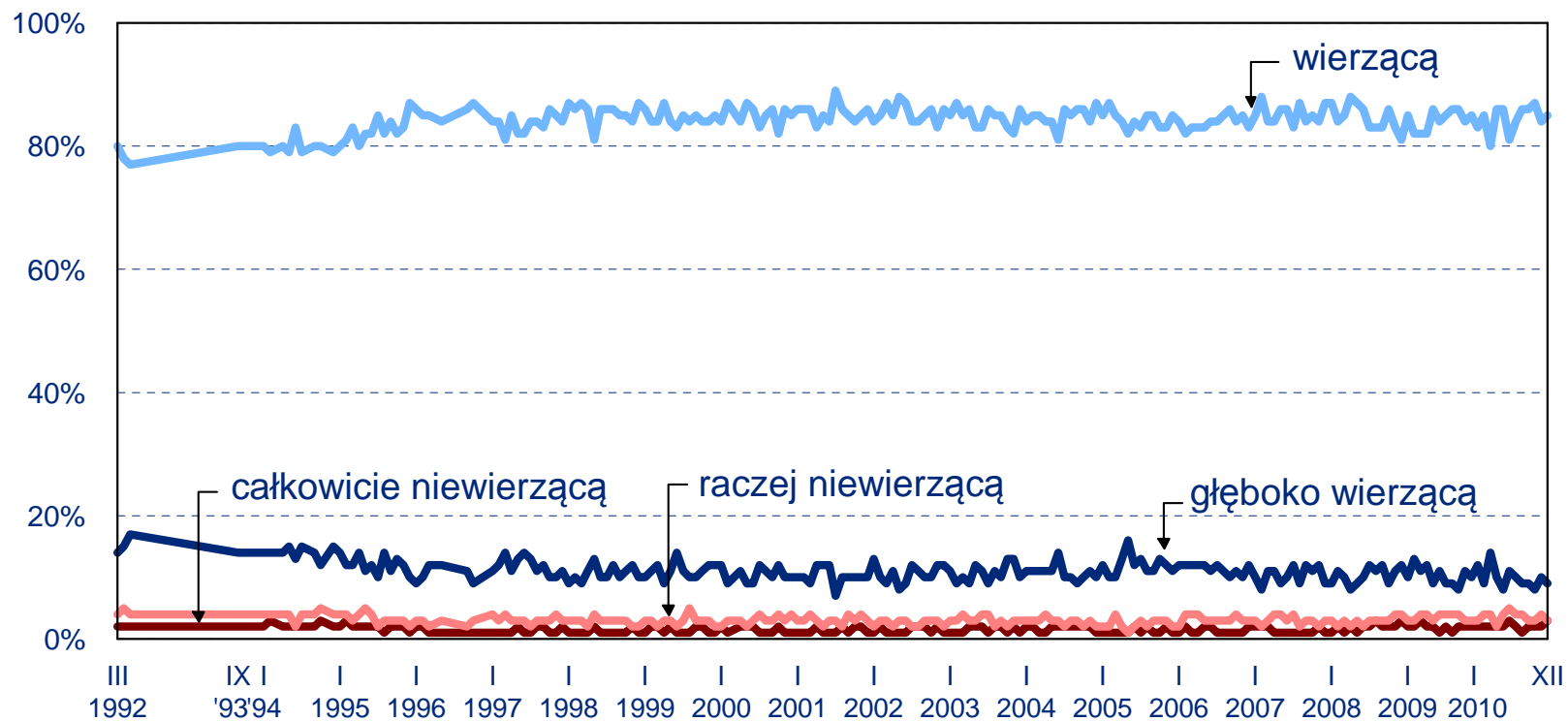

Przemiany religijności Polaków na podstawie wybranych wskaźników CBOS

Rafał Boguszewski, CBOS

Deklaracje wiary ogółu Polaków

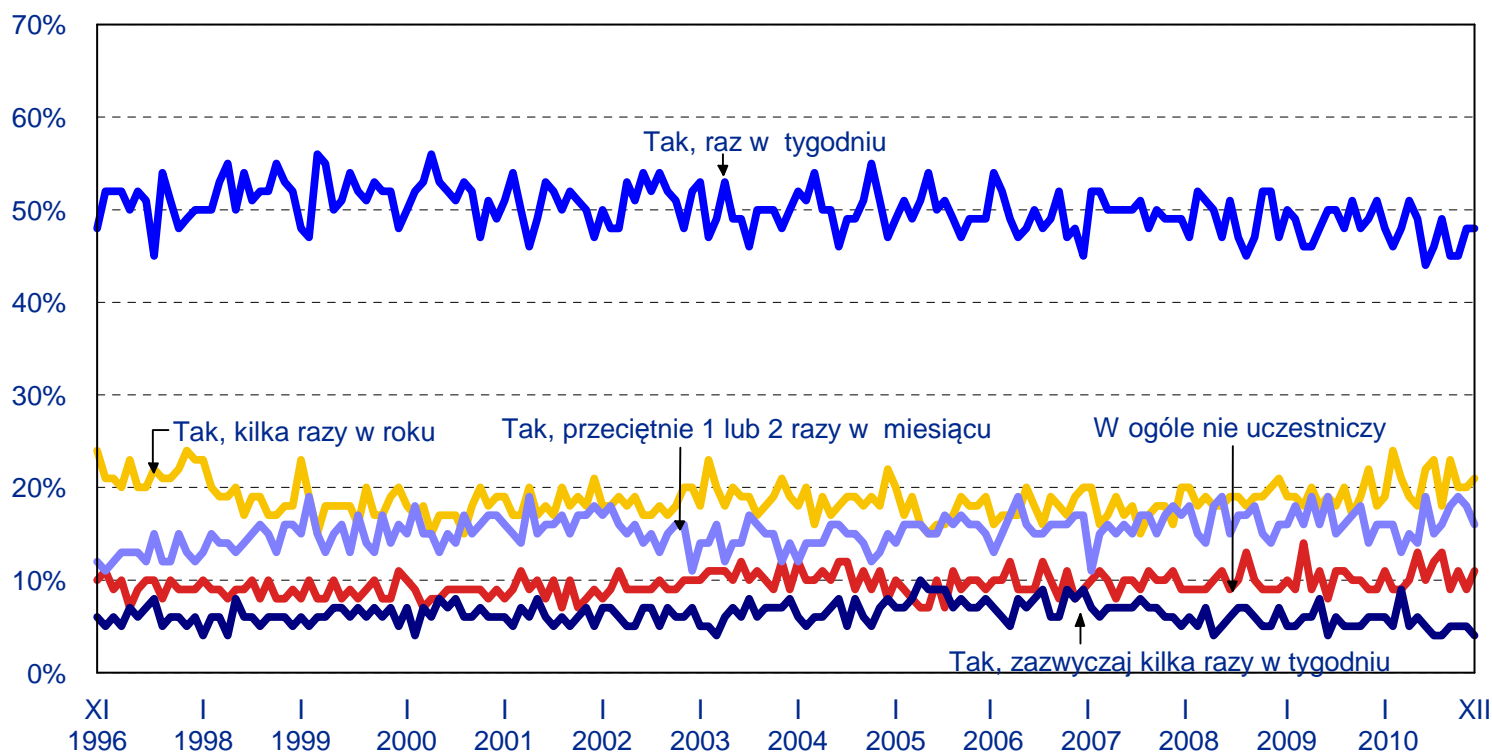
Niezależnie od udziału w praktykach religijnych, czy uważa Pan(i) siebie za osobę:

W latach 1989-1992 obowiązywał inny wskaźnik deklaracji wiary

Deklaracje udziału w praktykach religijnych (ogół Polaków)

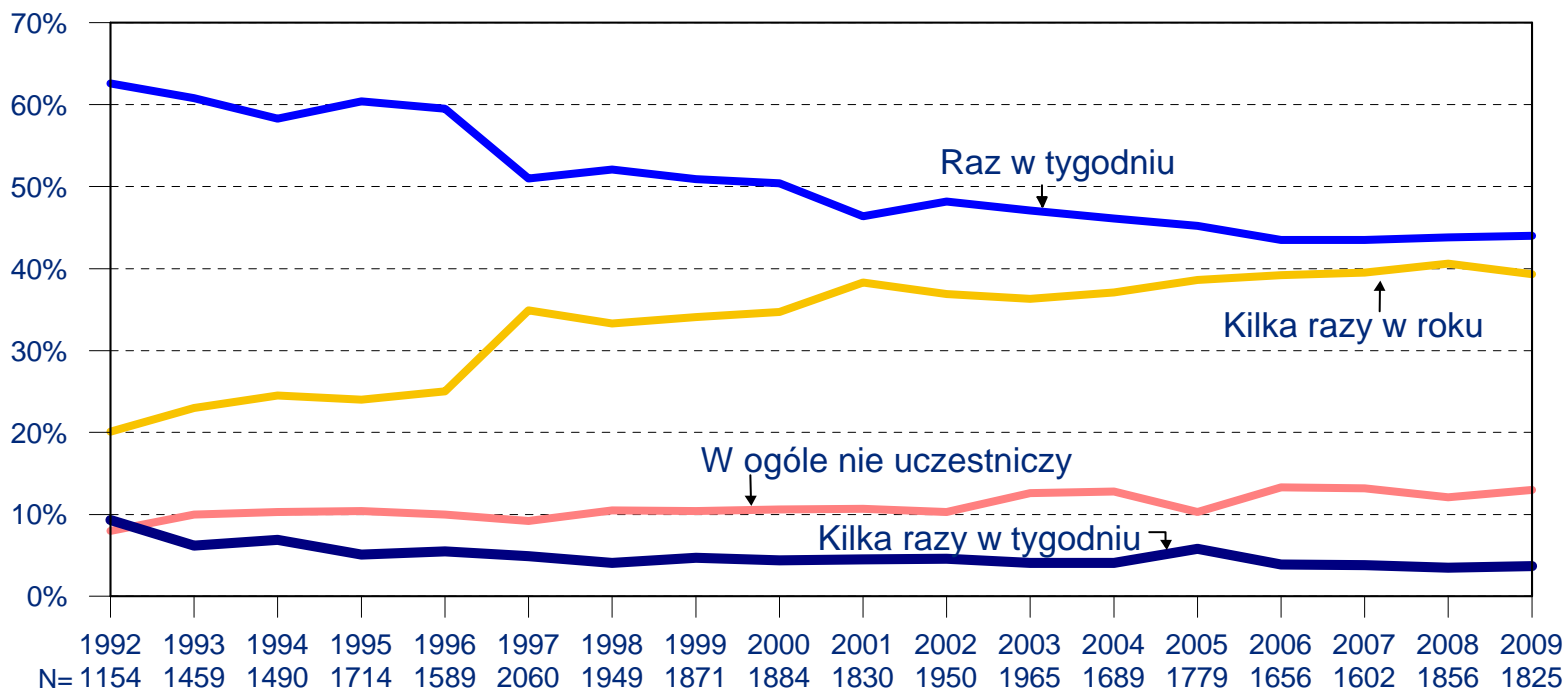
Czy bierze Pan(i) udział w praktykach religijnych, takich jak: msze, nabożeństwa lub spotkania religijne?

* Przed listopadem 1996 roku nie stosowano kategorii „1 lub 2 razy w miesiącu” ani podobnej, co uniemożliwia bezpośrednie porównanie wcześniejszych danych. Od listopada 1996 roku do maja 1998 roku zamiast „Tak, przeciętnie 1 lub 2 razy w tygodniu” obowiązywała kategoria „Tak, kilka razy w miesiącu”

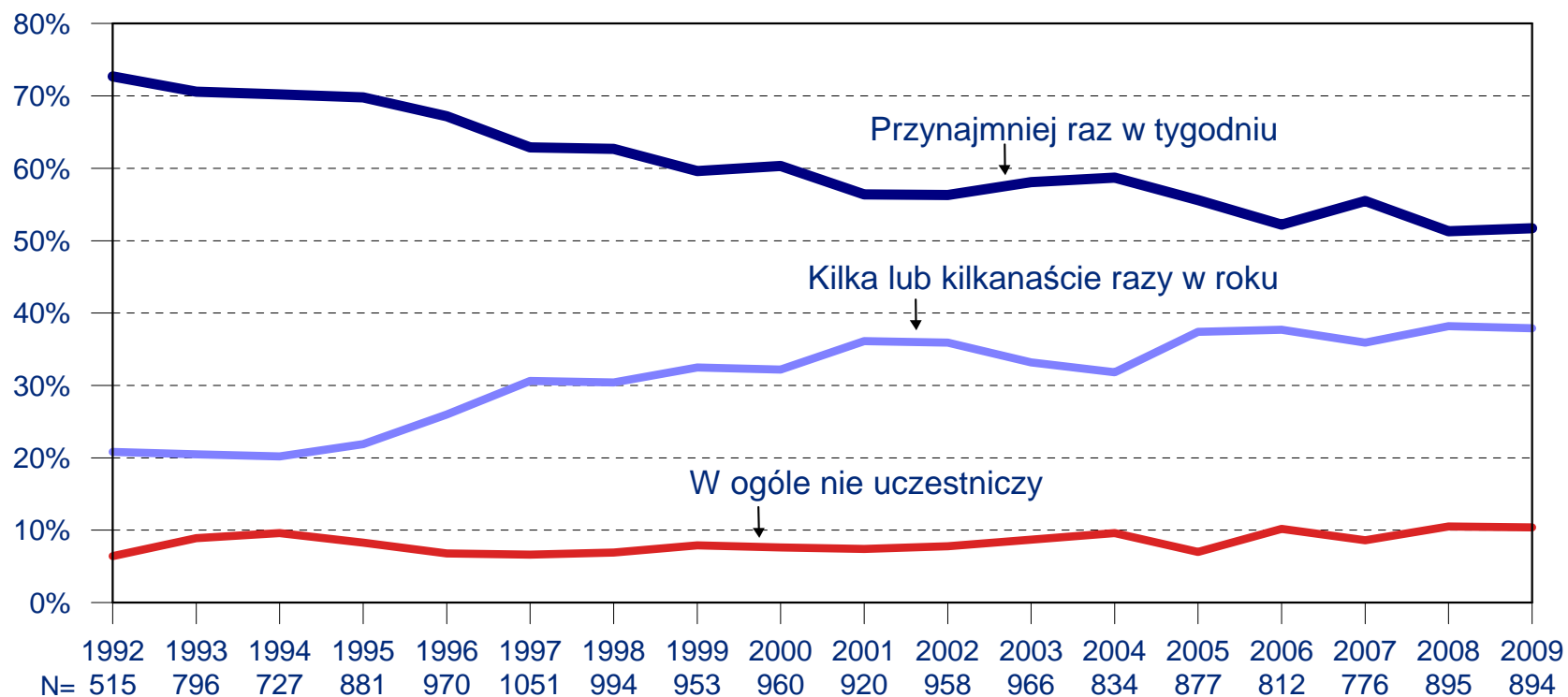
Deklaracje praktyk religijnych **osób w wieku 18–24 lata** na podstawie zagregowanych danych z poszczególnych lat

Czy bierze Pan(i) udział w praktykach religijnych, takich jak: msze, nabożeństwa lub spotkania religijne?

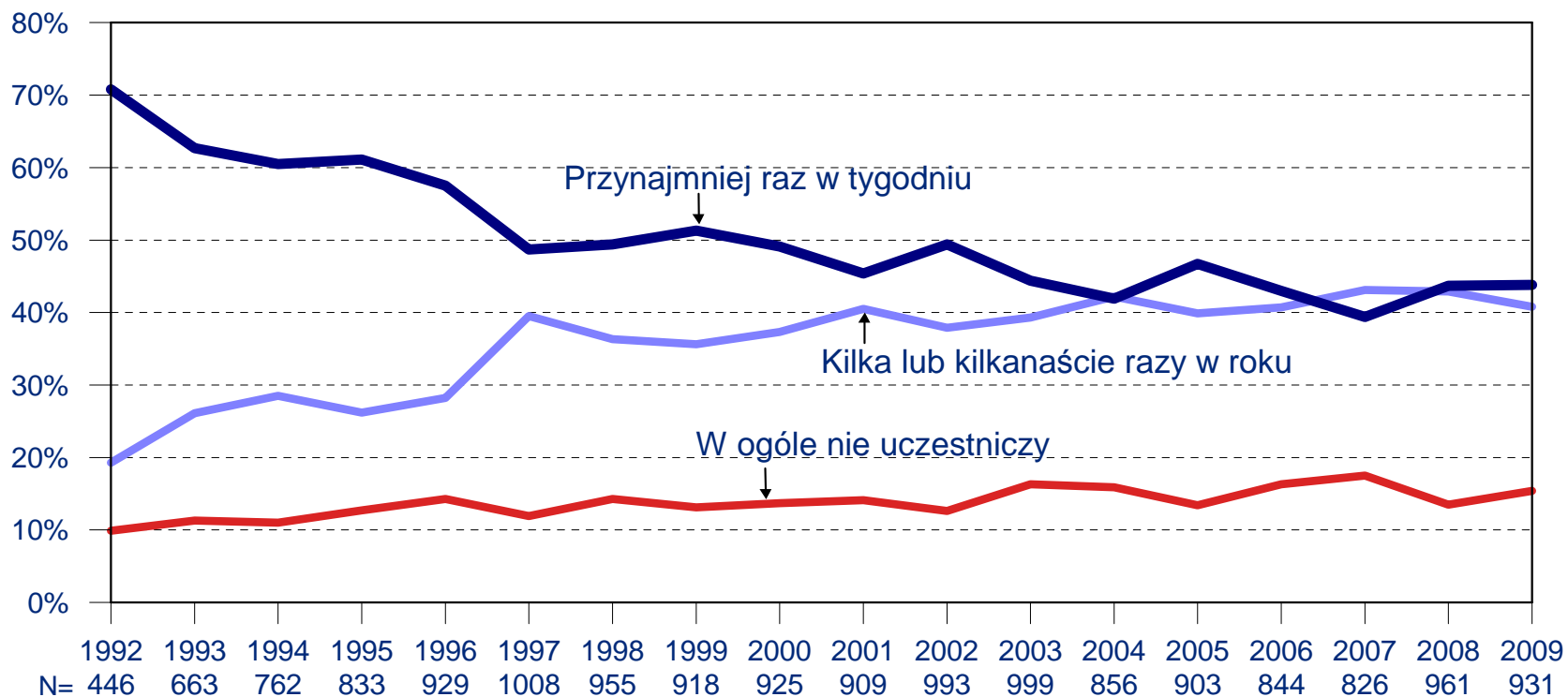
Deklaracje praktyk religijnych **kobiet w wieku 18–24 lata** na podstawie zagregowanych danych z poszczególnych lat

Czy bierze Pani udział w praktykach religijnych, takich jak: msze, nabożeństwa lub spotkania religijne?

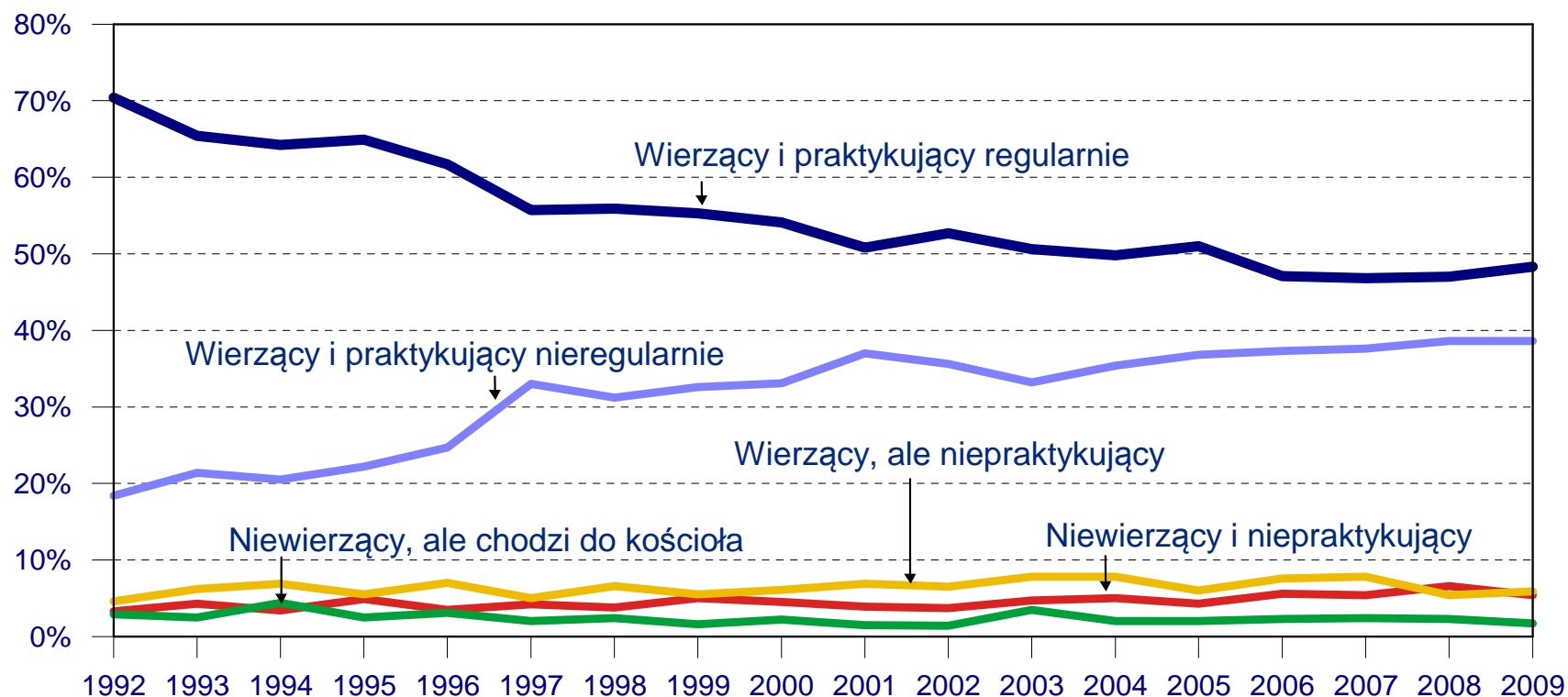
Deklaracje praktyk religijnych **mężczyzn w wieku 18–24 lata** na podstawie zagregowanych danych z poszczególnych lat

Czy bierze Pan udział w praktykach religijnych, takich jak: msze, nabożeństwa lub spotkania religijne?

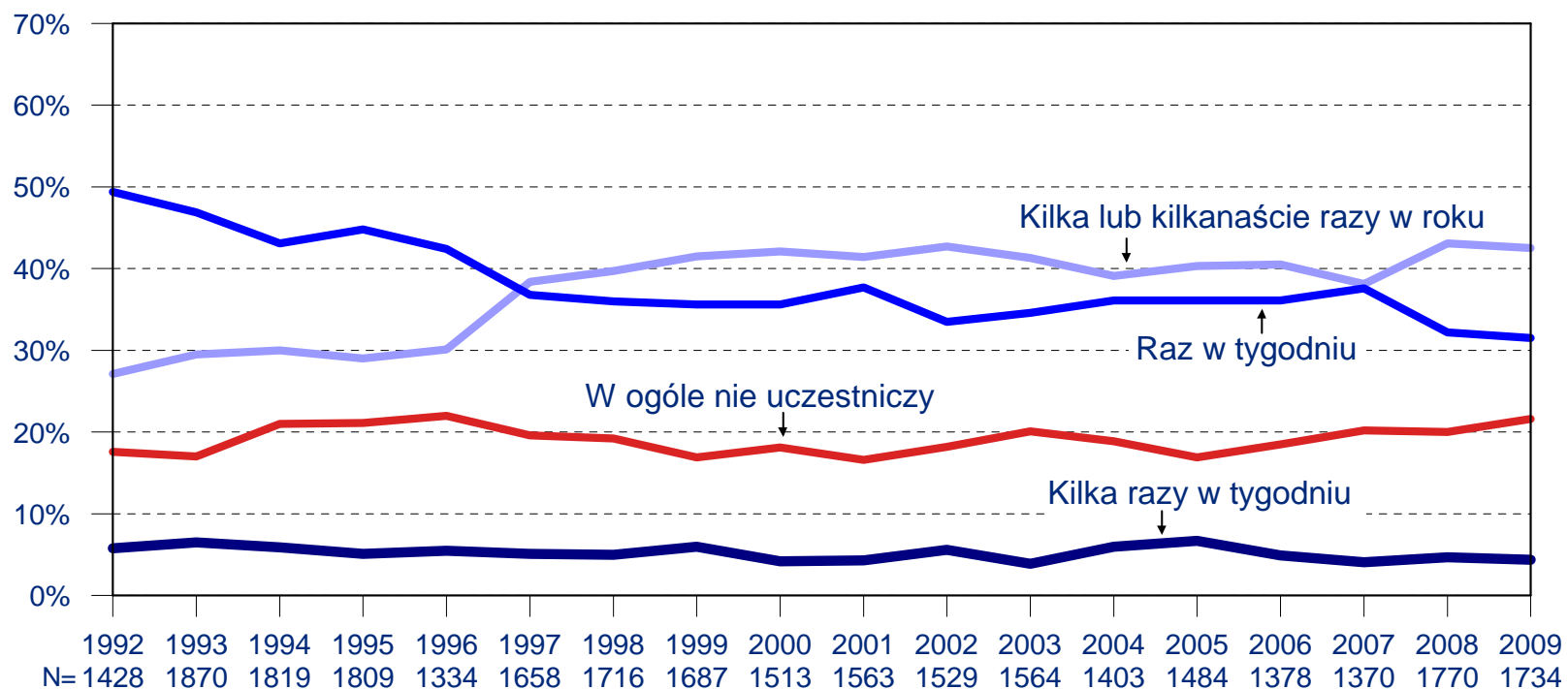
Wiara a praktyki religijne **osób wieku 18–24 lata** na podstawie zagregowanych danych z poszczególnych lat

Jak określił(a)by Pan(i) swój stosunek do wiary i praktyk religijnych?

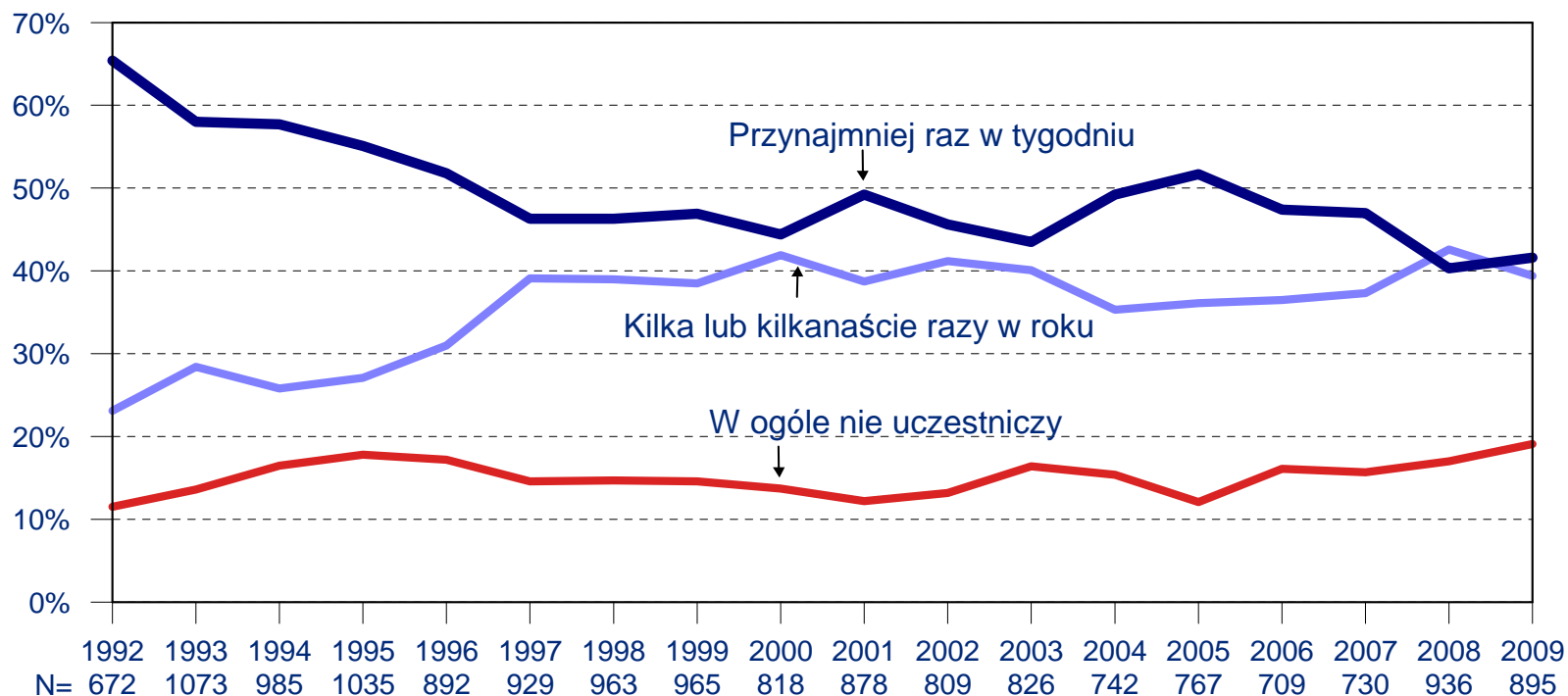
Deklaracje praktyk religijnych **osób z miast powyżej 500 tys. mieszkańców** na podstawie zagregowanych danych z poszczególnych lat

Czy bierze Pan(i) udział w praktykach religijnych, takich jak: msze, nabożeństwa lub spotkania religijne?

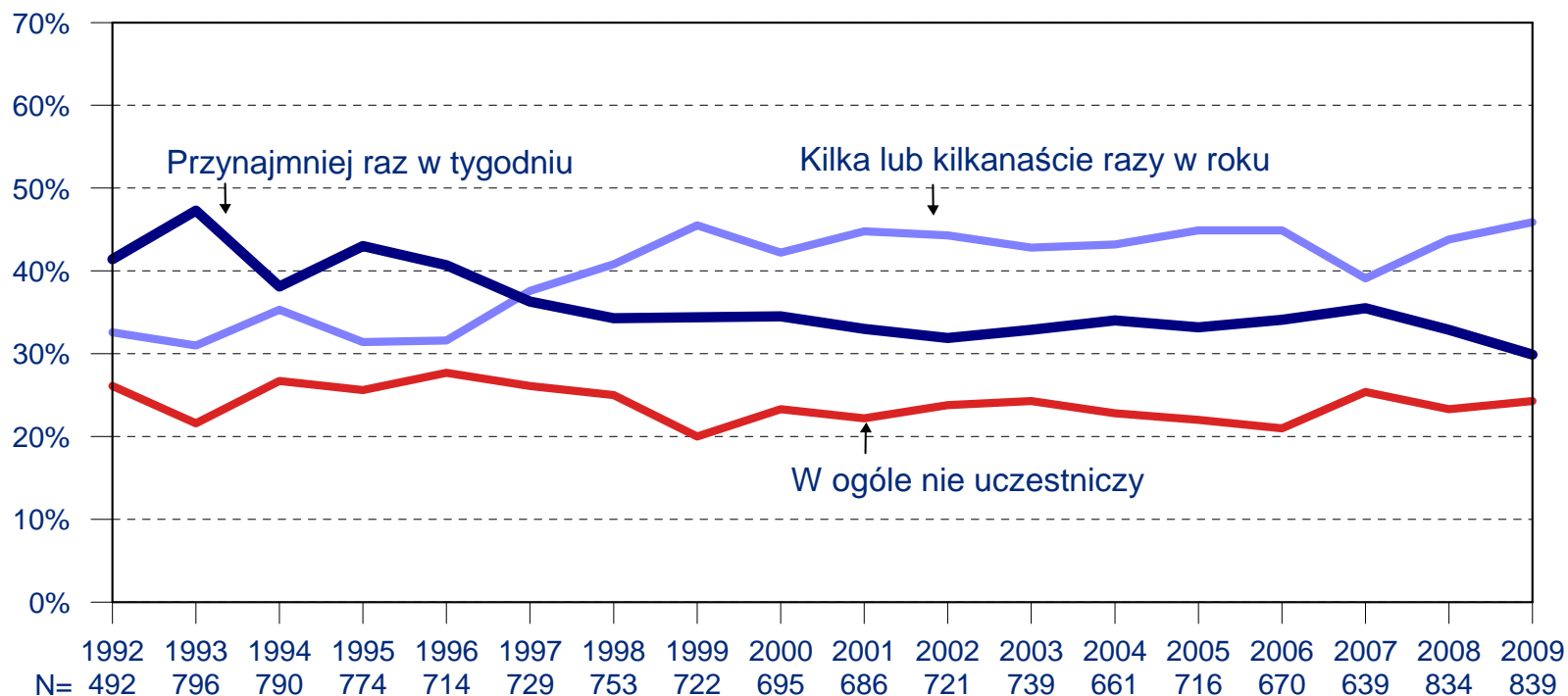
Deklaracje praktyk religijnych **kobiet z miast powyżej 500 tys. mieszkańców** na podstawie zagregowanych danych z poszczególnych lat

Czy bierze Pani udział w praktykach religijnych, takich jak: msze, nabożeństwa lub spotkania religijne?

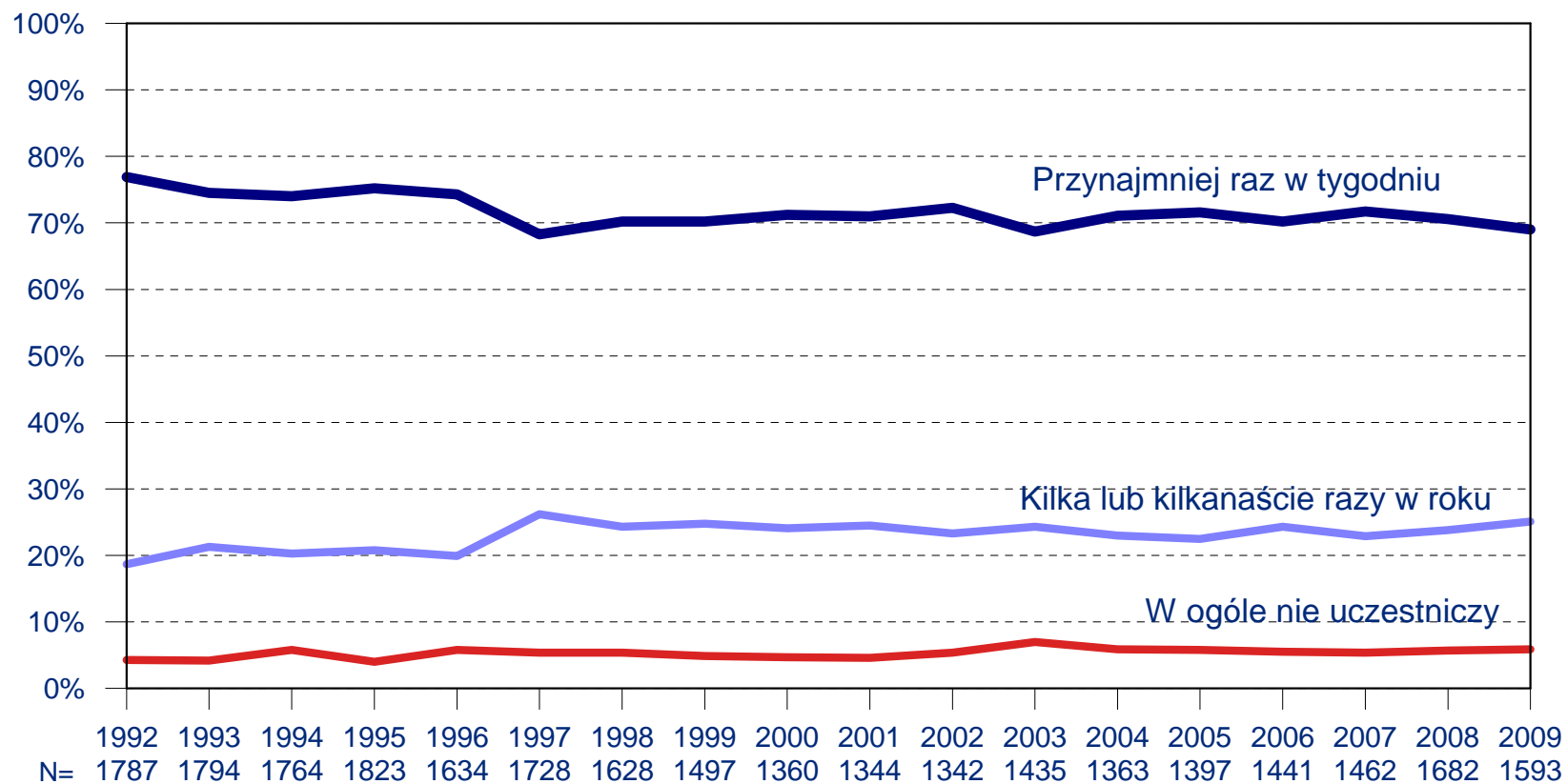
Deklaracje praktyk religijnych **mężczyzn z miast powyżej 500 tys. mieszkańców** na podstawie zagregowanych danych z poszczególnych lat

Czy bierze Pan udział w praktykach religijnych, takich jak: msze, nabożeństwa lub spotkania religijne?

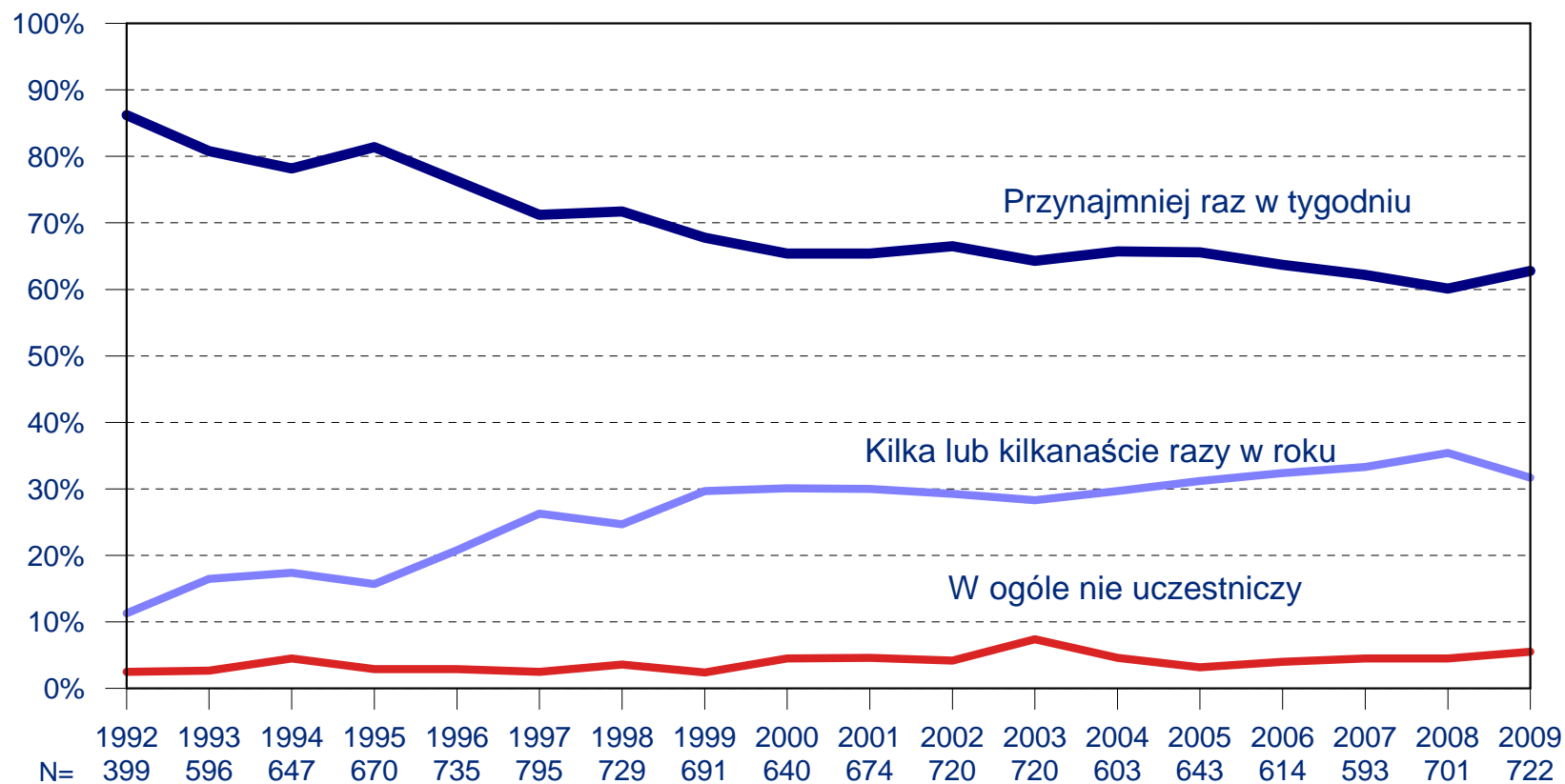
Deklaracje praktyk religijnych **mieszkańców wsi w wieku 54 lata i starszych** na podstawie zagregowanych danych z poszczególnych lat

Czy bierze Pan(i) udział w praktykach religijnych, takich jak: msze, nabożeństwa lub spotkania religijne?

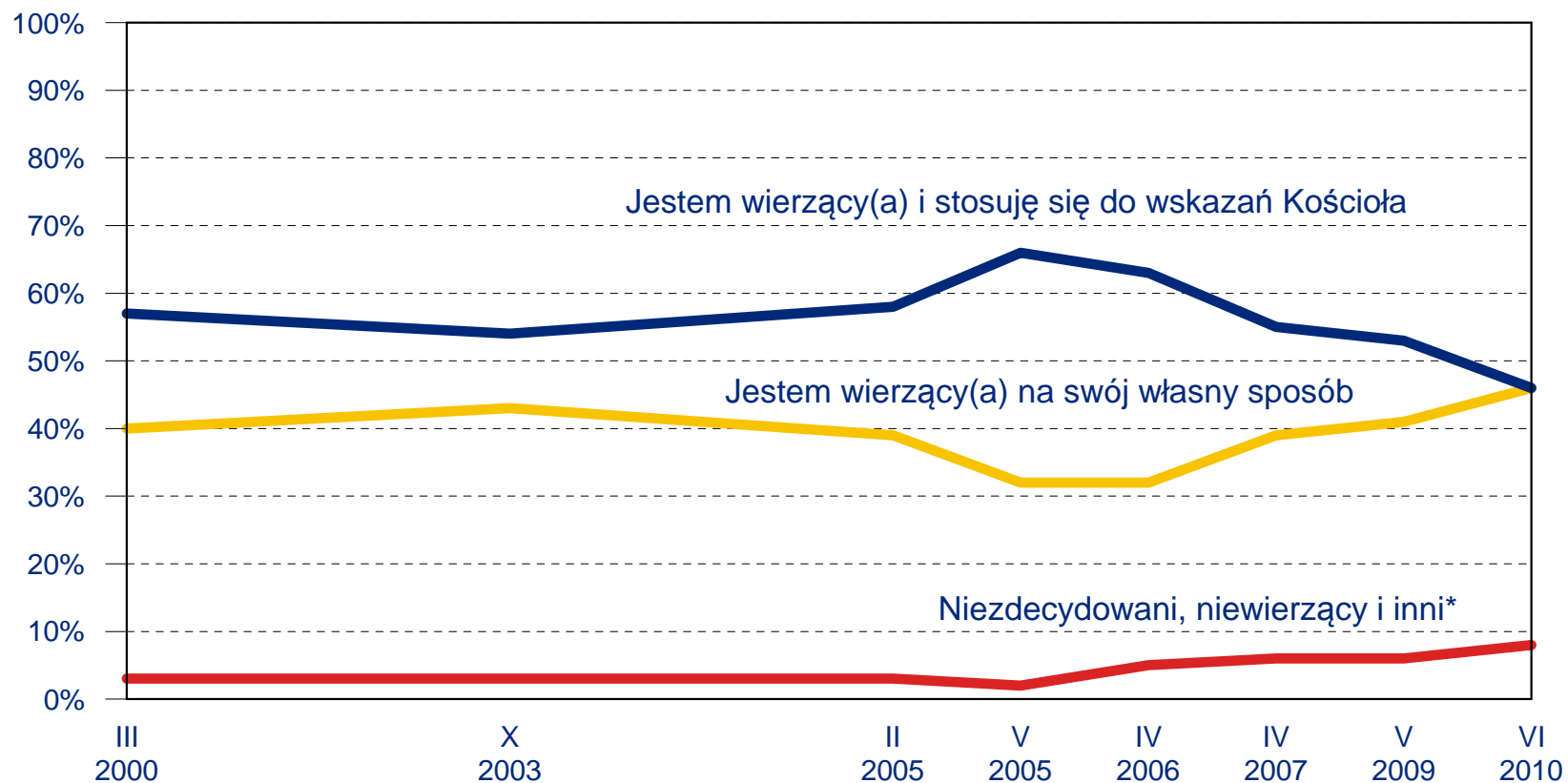
Deklaracje praktyk religijnych **mieszkańców wsi w wieku 18-24 lata** na podstawie zagregowanych danych z poszczególnych lat

Czy bierze Pan(i) udział w praktykach religijnych, takich jak: msze, nabożeństwa
lub spotkania religijne?

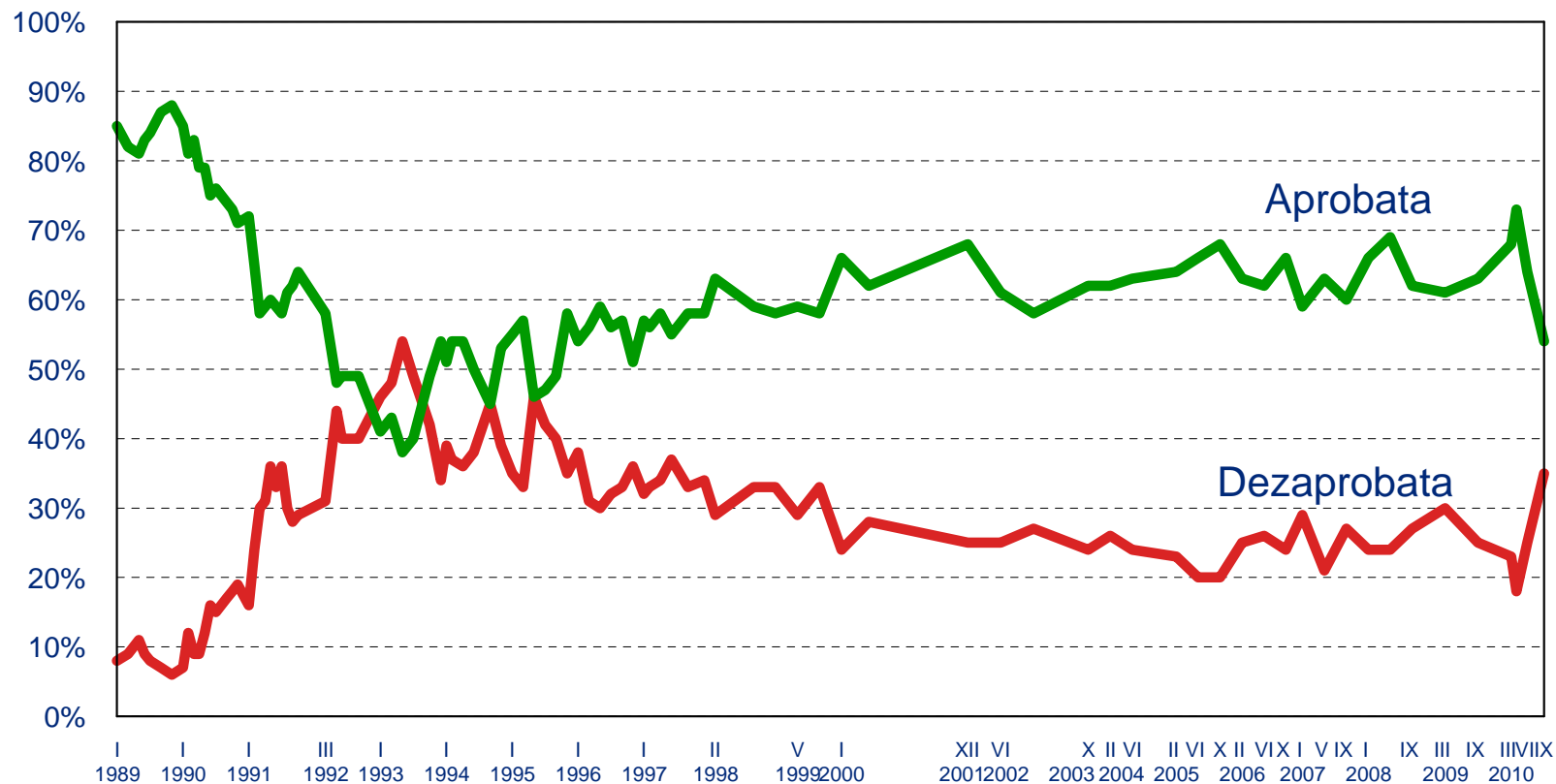
Stosunek do wiary i nauczania Kościoła

Który z poniższych opisów najbardziej pasuje do Pana(i) sytuacji?

* Połączono odpowiedzi: „Nie mogę powiedzieć, czy jestem wierzący(a) czy też nie”, „Nie jestem wierzący(a) i nie interesuję się tymi sprawami”, „Jestem niewierzący(a), ponieważ nauki Kościołów są błędne”, „Trudno powiedzieć” oraz „Inne”.

Zmiany ocen działalności Kościoła rzymskokatolickiego

Od roku 1989 sformułowanie pytania było kilkakrotnie nieznacznie zmieniane w sposób nienaruszający porównywalności wyników. Pominięto „trudno powiedzieć”

Zachowywanie tradycji bożonarodzeniowych o charakterze religijnym

Które z poniższych zwyczajów wigilijnych zachowywane są w Pana(i) rodzinie?	Wskazania respondentów według terminów badań					
	1998	2000	2002	2003	2008	2009
	w procentach					
Dzielenie się opłatkiem	99	98	98	98	98	99
Zachowanie postu w Wigilię	95	94	95	92	91	95
Śpiewanie kolęd	82	80	79	79	80	81
Udział w pasterce	80	79	74	74	75	75
Odmawianie modlitwy, odczytanie odpowiedniego fragmentu Pisma Świętego	70	68	66	74	72	65
Odwiedzanie grobów osób bliskich	58	56	56	51	67	61

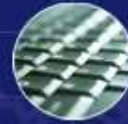
Zachowywanie tradycji wielkanocnych o charakterze religijnym

Które z wymienionych praktyk religijnych i zwyczajów wielkopostnych oraz wielkanocnych są zachowywane w Pana(i) rodzinie?	Wskazania respondentów według terminów badań			
	III 1998	III 1999	IV 2000	III 2005
	w procentach			
Poświęcenie pokarmu w Wielką Sobotę	95	93	94	96
Zachowanie postu w Wielki Piątek	95	93	94	94
Przestrzeganie postu w Środę Popielcową	92	90	90	90
Poświęcenie palemki w Niedzielę Palmową	86	85	86	88
Przystąpienie do spowiedzi wielkanocnej	81	83	83	80
Odwiedzenie Grobu Pańskiego w Wielki Piątek lub Sobotę	80	83	81	79
Posypywanie głowy popiołem w Środę Popielcową	74	75	76	77
Udział w rekolekcjach wielkopostnych	73	75	74	73
Udział w rezurekcji (porannej mszy w Wielką Niedzielę)	74	74	74	72
Udział w kościelnych obchodach Triduum Paschalnego (w Wielki Czwartek, Piątek lub Sobotę)	68	70	70	66
Udział w nabożeństwie drogi krzyżowej lub gorzkich żalów	61	62	62	61

Osobiste zachowywanie tradycji wielkanocnych o charakterze religijnym

Które z wymienionych wielkopostnych oraz wielkanocnych praktyk religijnych Pan(i) osobiście zachowuje?

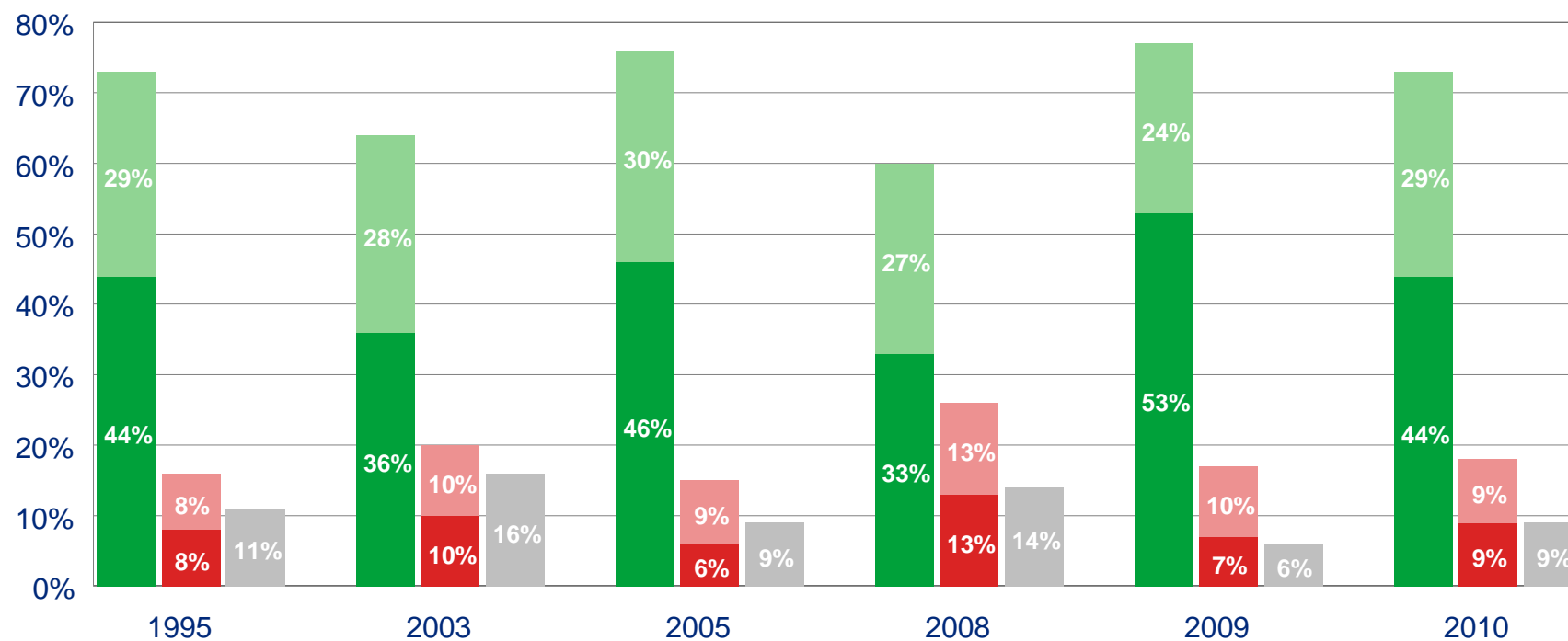

Opinie o dopuszczalności stosowania zapłodnienia in vitro

Beata Roguska, CBOS

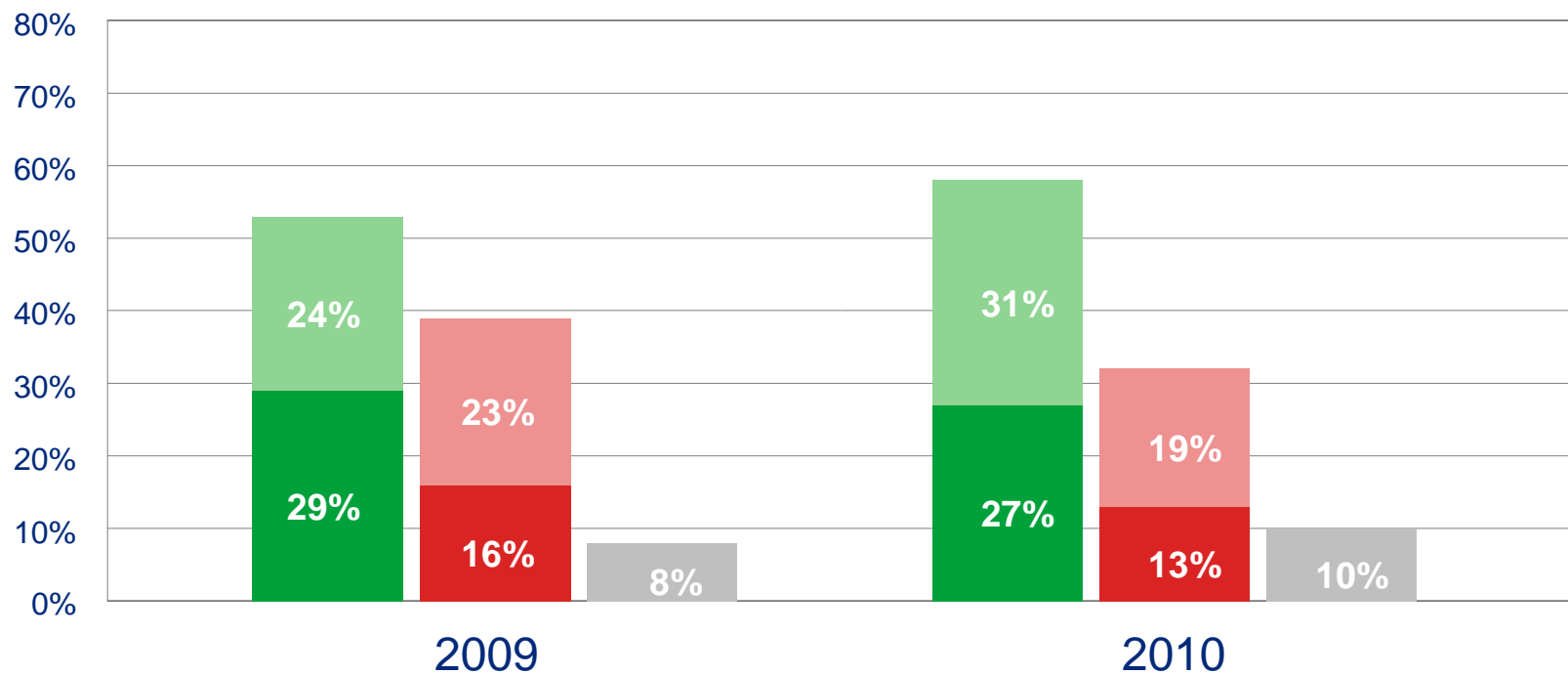
Czy, Pana(i) zdaniem, w sytuacji, kiedy **małżeństwo** nie może mieć dzieci, powinno mieć możliwość dokonania zabiegu zapłodnienia poza organizmem kobiety czy też nie powinno?

■ Zdecydowanie tak
 ■ Raczej tak
 ■ Zdecydowanie nie
 ■ Raczej nie
 ■ Trudno powiedzieć

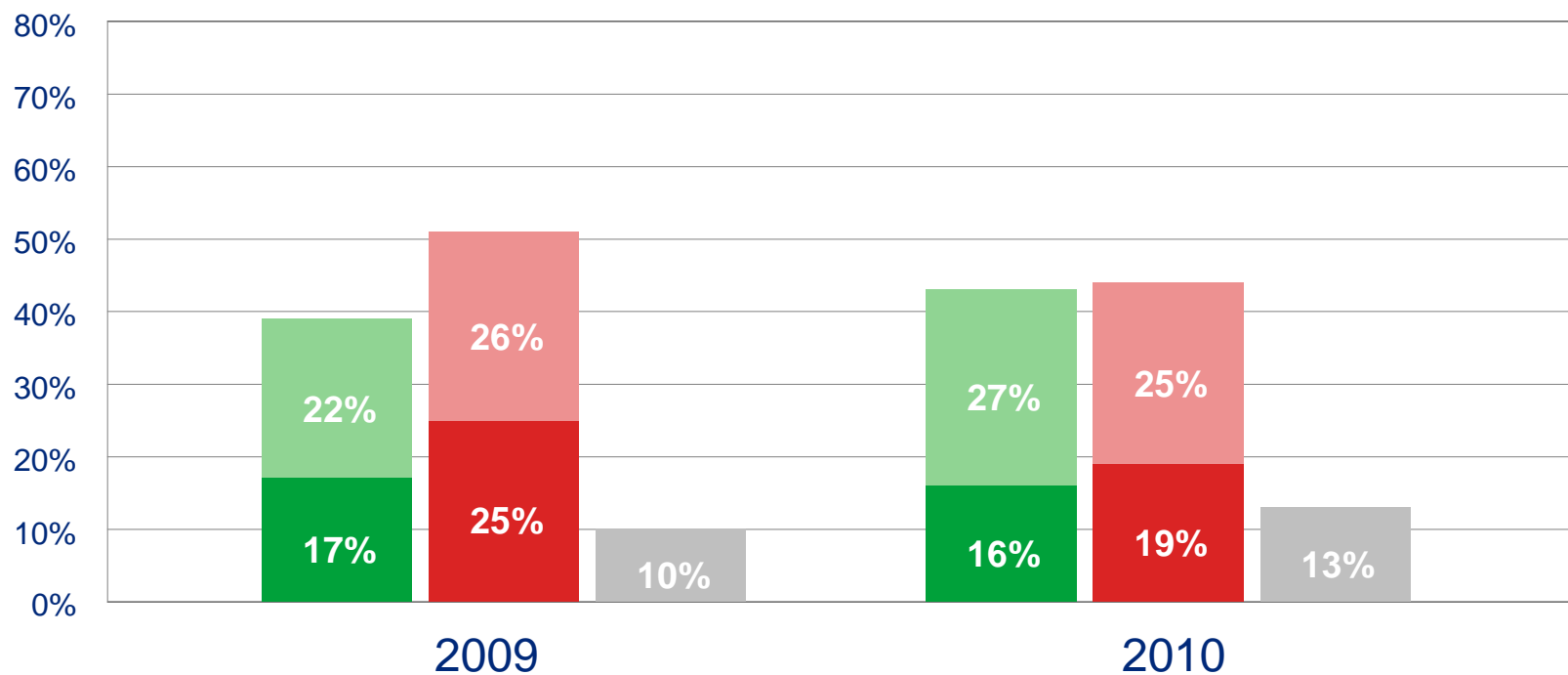
Czy, Pana(i) zdaniem, w sytuacji, kiedy **kobieta i mężczyzna żyjący w stałym związku, ale niebędący małżeństwem** nie mogą mieć dzieci, powinni mieć możliwość dokonania zabiegu zapłodnienia poza organizmem kobiety czy też nie powinni?

■ Zdecydowanie tak   ■ Raczej tak   ■ Zdecydowanie nie   ■ Raczej nie   ■ Trudno powiedzieć

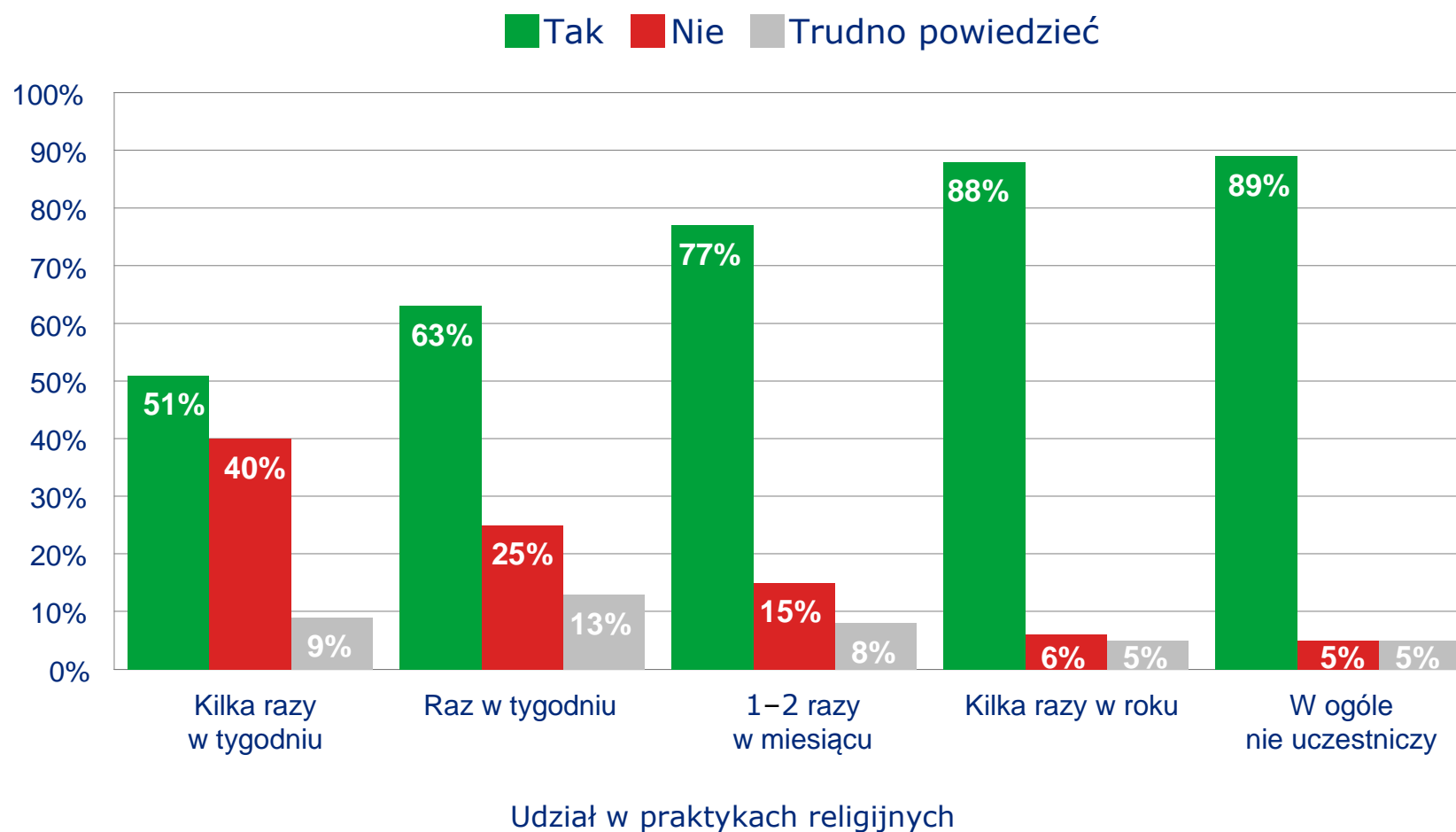

Czy, Pana(i) zdaniem, w sytuacji, kiedy **kobieta niemająca męża ani stałego partnera** nie może mieć dzieci, powinna mieć możliwość dokonania zabiegu zapłodnienia poza organizmem kobiety czy też nie powinna?

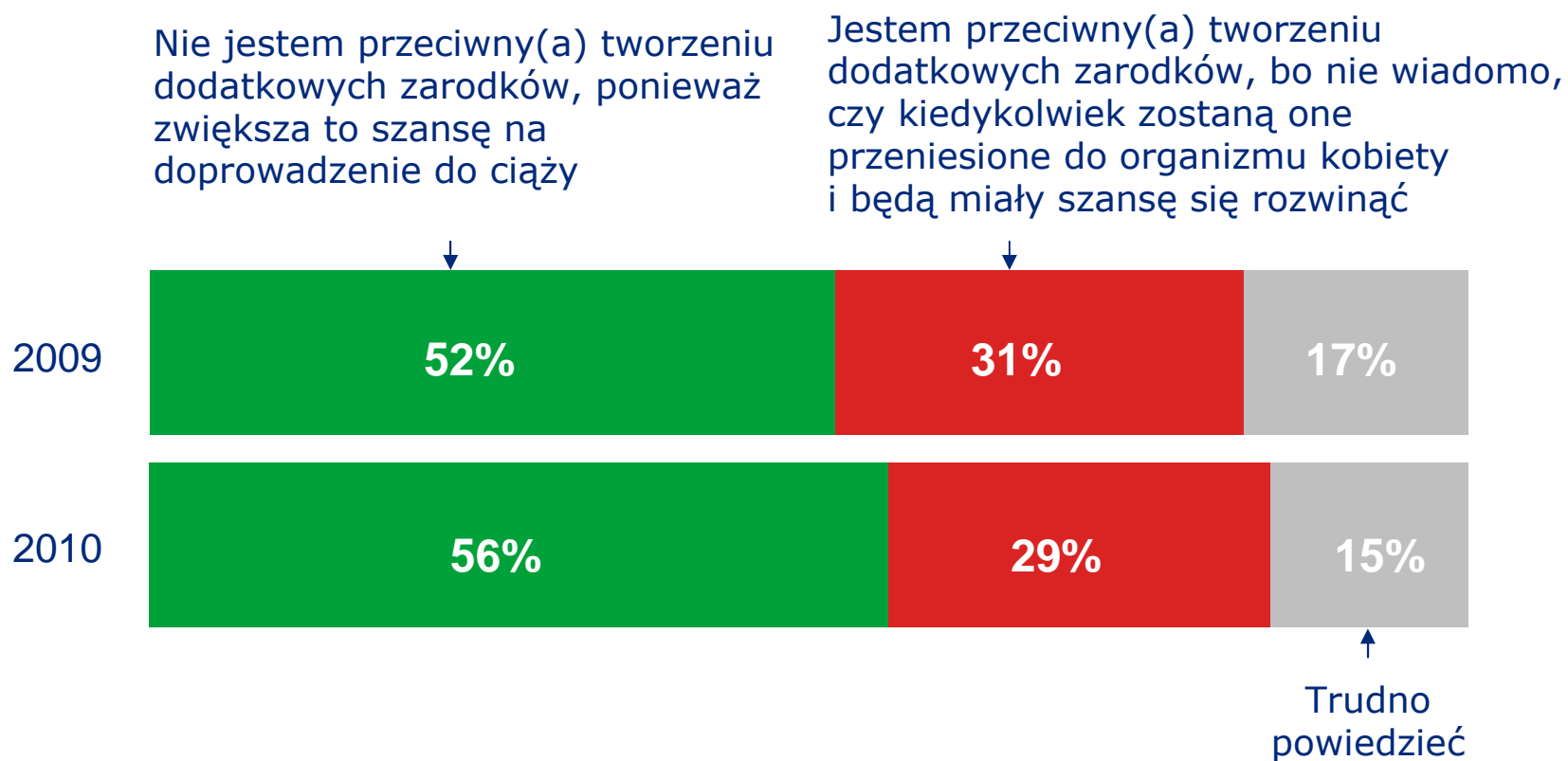
■ Zdecydowanie tak   ■ Raczej tak   ■ Zdecydowanie nie   ■ Raczej nie   ■ Trudno powiedzieć

Czy, Pana(i) zdaniem, w sytuacji, kiedy **małżeństwo** nie może mieć dzieci, powinno mieć możliwość dokonania zabiegu zapłodnienia poza organizmem kobiety czy też nie powinno?

Podczas zapłodnienia in vitro zapładnia się więcej niż jedno jajeczko pobrane od kobiety. Powstaje w ten sposób kilka zarodków. Część z nich zamraża się i ewentualnie wykorzystuje w sytuacji, jeśli pierwsze zapłodnione jajeczka nie zagnieździły się w ciele (ciąża nie rozwinęła się) i zabieg trzeba powtarzać. Która z poniższych opinii jest Panu(i) bliższa?

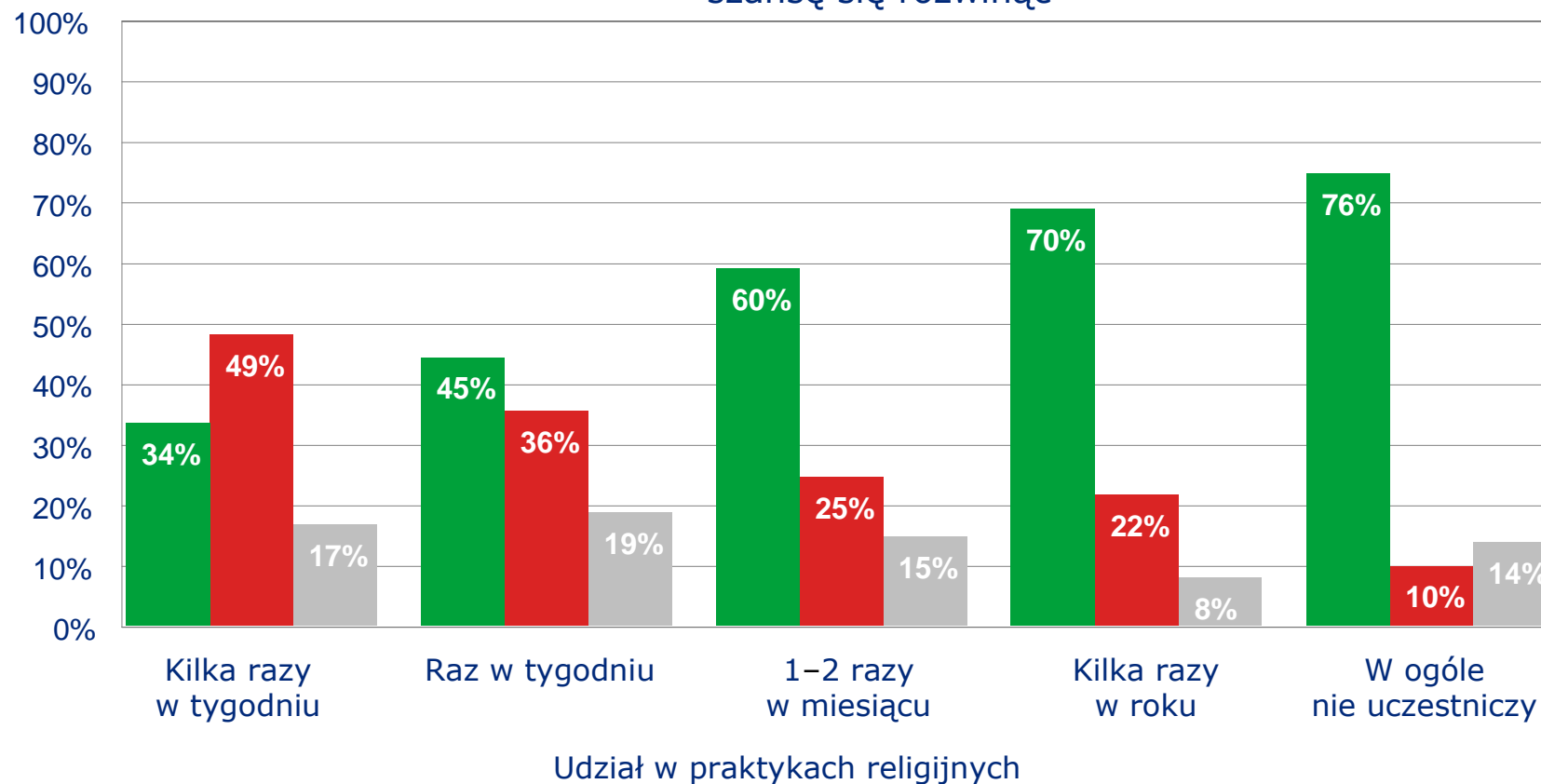

Która z poniższych opinii jest Panu(i) bliższa?

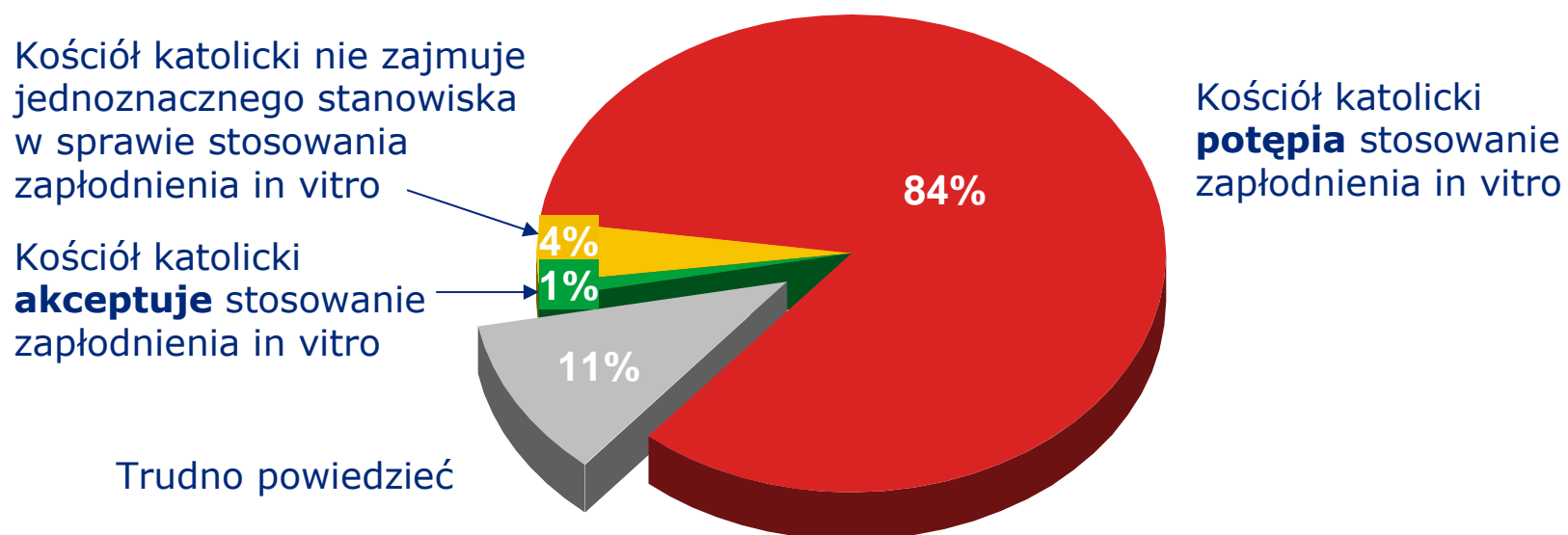
■ Nie jestem przeciwny(a) tworzeniu dodatkowych zarodków, ponieważ zwiększa to szansę na doprowadzenie do ciąży

■ Jestem przeciwny(a) tworzeniu dodatkowych zarodków, bo nie wiadomo, czy kiedykolwiek zostaną one przeniesione do organizmu kobiety i będą miały szansę się rozwinąć

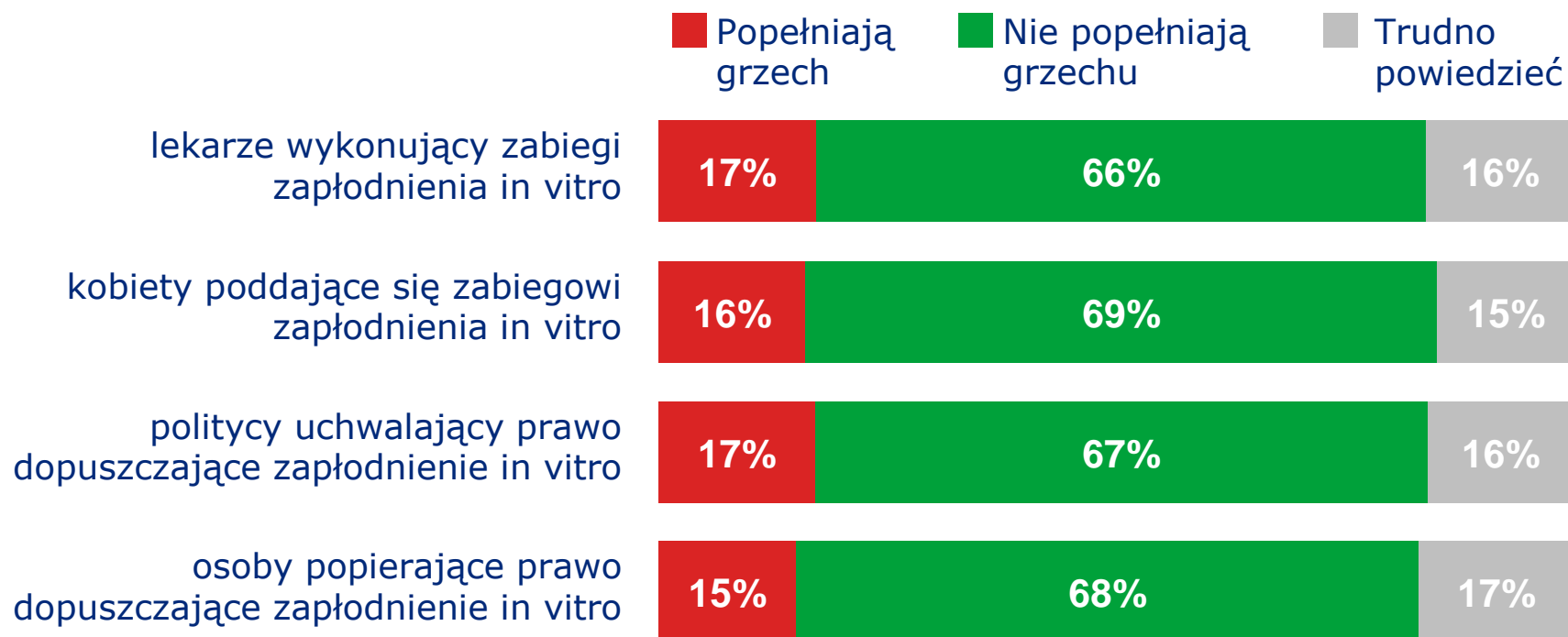
■ Trudno powiedzieć

Czy wie Pan(i), jaki jest stosunek Kościoła katolickiego do stosowania zapłodnienia in vitro?

Czy z Pana(i) punktu widzenia:

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

PUBLIC OPINION RESEARCH CENTER

**Dziękujemy za uwagę i zapraszamy
na naszą stronę internetową:**

<http://www.cbos.pl>